

***

מצורף קובץ
הלכות שמיטה
מקוצר

***

מוסדות בית המדרש
אלון מורה

אלומות

של ילפי"ה

"וצויתי את ברכתי לכם בשנה הששית ועשת את התבואה לשלש השנים"

(ויקרא כ"ה)

שנת השמיטה מביאה עימה ברכה גדולה. ברכתה מתפשטת מהשנה השישית ועד השנה השמינית - בכניסתה וביציאתה.

בכל שנה, ימים הרחמים והסליחות מביאים עימם רוח תשובה גדולה, התרוממות והתקרבות. שנת השמיטה מביאה לפנינו הזדמנות כפולה ומכופלת, לחיזוק האמונה, לקדושת החומר, לחינוך שהכל מאיתו יתברך ועוד. וככל שנשכיל לכוון את עצמנו בימים אלו העוברים עלינו - נצליח לדלות מהם התגדלות נוספת, נזכה לחוש יותר את הקרבה לקודש.

גדולה מידה טובה ממידת פורענות, ואם לא גלו ישראל אלא בעוון השמיטה, קל וחומר שבזכות קיום השמיטה נתמלא בקשר אדוק יותר אל הארץ, וממילא אל העם והתורה - הקשורים זה בזה בקשר משולש.

איננו יכולים שלא להודות על רוב טובה, אנו זוכים במוסדות להתגדלות משמעותית ברוח ובחומר - בהוספת תורה, בהתמלאות בתי המדרש, בהעמדת תלמידים הרבה, עם תוספת של כ-150 בחורים בכל מוסדותינו רק בפתיחת השנה הזו.

אנו מודים לה' על כל הטוב, מודים לכם ידידים ושותפים יקרים, על הקשר האמיץ - ומתפללים להיות שליחים נאמנים בגידול דור ישרים.

נזכה בזו השנה, לברכה גדולה, לעשיה משמעותית ובלתי פוסקת!

שנה טובה ומתוקה!

מוסדות בית המדרש אלון מורה

חוברת 'אלומות' מוקדשת לזכרו של ידיד מוסדות הישיבה - ר' גדליה זאב שרייבר ז"ל. איש חסד, אוהב אדם מחנך דגול ומוקיר רבנו. עסק בצרכי ציבור במסירות ובאמונה. נלב"ע ז' שבט תשפ"א. יהיו הדברים לעילוי נשמתו.

כל השביעיות הביבות!

הרב אליקים לבנון

אשר לא שבתה בשבתותיכם, בשבתכם עליה"
(ויקרא כ"ו, ל"ד, ל"ה)

אם כן, זכות נפלאה היא עבורנו, לתקן את חטא שחת השביעי, לשוב לארץ ולקיים בה את המצווה החביבה! בכל שנת שמיטה, הנשמרת בארץ ישראל, הולכת הגאולה ומתקרבת, הולכת הגלות ומסתלקת מעימנו. ואנו רואים בעינינו את התקיימות ההבטחה:

"וזכרתי את בריתי יעקוב, ואף את בריתי יצחק, ואף את בריתי אברהם אזכור, והארץ אזכור!" (ויקרא כ"ו, מ"ב)
אם כן, לצד הזהירות וחובת השמירה היתירה בשנה השביעית, נרבה שמחה, נרבה אמונה, נרבה תורה, ונזכה לראות עין בעין בשוב ה' ציון!

שנה טובה!

אליקים לבנון
הרב אליקים לבנון

בראשון לחודש השביעי הוא חודש תשרי, תחל גם השנה השביעית. שנת השמיטה בפתח!

כתגובה טבעית, מחשבה העולה בהתקרב שנת שמיטה היא: חשש.

- אסור לעבוד את הקרקע
  - אסור לאכול ספיחי ירקות וכדו'. וגם אותם המותרים באכילה, יש בהם קדושה.
  - חובה לשמור על קדושת שביעית בפירות.
- לאמיתו של דבר, כבר התורה הייתה ערה לכך, והיא המעלה את השאלה: "וכי תאמרו: מה נאכל בשנה השביעית. הן לא נזרע ולא נאסוף את תבואתנו?"! (ויקרא כ"ה, כ')
- אולם, החשש חייב להתהפך לשמחה!

- הקב"ה מבטיח: וציויתי את ברכתי בשנה השישית!
  - זכות גדולה של שמירת שביעית בארץ ישראל! אותה מצווה שבעטיה, כאשר לא נשמרה השמיטה, התוצאה הייתה: גלות!
- "אז תרצה הארץ את שבתותיה כל ימי השמה, ואתם בארץ אויביכם. אז תשבת הארץ, והרצת את שבתותיה. כל ימי השמה תשבות, את

היה שנת השמיטה

פרק שני אימבר

מספר שמונה הוא מעל הטבע. אבל המספר שבע הוא המחובר בין שמים וארץ. הוא השימוש בכל אמצעי החיים, אבל את החיים והטבע הוא מרומם. כשרוצים לומר תורת ארץ ישראל אומרים: שבע. השבת היא נמצאת בעולם הזה, עם הבשר והאוכל אבל היא מעין עולם הבא. השמיטה היא הארץ הגשמית מוציאה פירות אבל כולם אלוקיים. בעצם, שנת השמיטה מעידה כי כל פעולתנו בשש שנים, הם אינם ארציים אלא אלוקיים, אנחנו מוכרחים חיים רוחניים גבוהים.

גם יוסף הצדיק אשר הוא מחובר לעולם המעשה- אין הכוונה שהוא מבין רק בארציות, אלא הוא יודע להכניס רוח במציאות "הנמצא כזה איש אשר רוח אלוקים בו". חז"ל אומרים לנו שחוץ מארון האלוקים בכיבוש יריחו, השתמשו גם בכוחו של ארוננו של יוסף. בדיוק מאותה סיבה שהוא מרומם את הפעולות הטבעיות להיות אלוקיות.

השנה כשנעמוד בתפילות ר"ה ויו"כ, כח השנה השביעית ילווה אותנו. נעבוד את העבודה האישית בתפילה למעננו ולמען עם ישראל, ובנוסף רוח ממרומים תנשא אותנו אל על. רוח שנת השמיטה.

ובנימה אישית- גם אני השנה שמח להתחיל התחלה חדשה, דווקא בשנת השמיטה. לפעול בכל כוחות החיים המציאותיים, וכולי תקוה שיערה על מעשינו רוח ממרומים, רוח שנת השמיטה.

ושנזכה בעז"ה לדברי חז"ל- במוצאי שביעית בן דוד בא. אשר הוא הקצה האחרון של השנה השביעית.

ישנן שתי תפיסות שרווחות במציאות התורנית. התפיסה הראשונה, היא תפיסה שככל שיוסיף הגוף תיקון יוסיף השכל חורבן. הציפיה היא: שהגאולה תבוא ממרומים, וכל התערבות שלנו במעשה הטבע רק תגמד את המציאות העליונה. כנגד תפיסה זו, מיד אנו מגיבים שזאת תורה של המדבר, שם הנס שלט אכלו מן מין השמים, אבל בארץ ישראל אוכלים "מעבור הארץ", בארץ ישראל נלחמים. ומכאן מגיעה התפיסה השניה שעד כאן הייתה הגלות, ומכאן אנחנו פועלים דרך הטבע, הכל ע"י ובמעשה ידינו בלבד. אך גם תפיסה זו אינה מדויקת וחסרה.

בכניסה לארץ במלחמת יריחו, אשר לכאורה שם הייתה צריכה להופיע תורת ארץ ישראל בגדלותה - אנו מוצאים שילוב של לוחמה, עם שימוש בכוחות אלוקיים גדולים. עם ישראל שישה ימים מסתובב, ולא תוקע בשופר, כדי שלא ידעו איפה הוא. וביום השביעי מפיל את חומות יריחו ע"י תקיעות שופר. התפיסה היא שהגילוי האלוקי מתגלה ע"י במאמציו ובעמליו.

כל השביעין קודש

אחד הכלים החשובים של תורת ארץ ישראל אשר מתגלה במלחמת יריחו, הוא המספר שבע. וכדברי הרד"ק: "וטעם שבעה כהנים ושבעה שופרות ושבע הקפות ושבעה ימים ... ומספ' השבעה ידוע סודו אצל מביני מדע וכן שבעה מזבחות וז' פרים וז' אלים והשביעי הוא הנבחר בימים ובחדשים ובשנים"

שנה טובה!

הרב שחר אימבר

הפוחה שער לדופקי בתשובה

אליסף פרשן - מנכ"ל

וכל זה, לא יכול היה לצאת לפועל, לולא תמיכתכם ושותפותכם, המסייעת ומאפשרת לנו - ואתם עמנו, לעסוק בטוב הזה, בתשובת העולם - בהתקדמות.

בראש השנה הבא עלינו לטובה, אנו ניכנס אל שנת השבע - שנת השמיטה, שמחברת אותנו לקב"ה ומחדדת אצלנו את האמונה וההבנה שאנו מחויבים לעמל ולהשתדלות, אולם עולם הרוח, התורה ומצוותיה הם המפתח להתקדמות להתפתחות.

החיבור לעולם הרוח - הוא זה שמכוון את מעשינו כאן בעולם המעשה. נמשיך ונרבה בטוב - ונוסיף תורה, חינוך, בניה והעמקת שורשים ברגבי הקודש, כאן בנחלת יוסף הצדיק.

תהא השנה הבאה עליכם ועלינו גדושה ברכה ושפע גדול, עמוסה בעשיית טוב, ומלאה בברכת ה' בכל מעשה ידיכם.

שנה טובה ומתוקה

אליסף פרשן

תהליך התשובה, כפי שלמדנו מהראי"ה קוק הינו תהליך רחב וכללי, שעניינו הוא התקדמות העולם, תנועה למקום שלם מתוקן יותר, ועשיית טוב בכל רובד בחיניו.

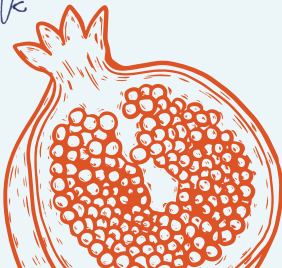
אותה תשובה, שעליה עמלים כולנו בכל יום, היא אחת מהכוחות המניעים את העולם, ואותנו כפרטים - לפעול, לעשות, לתקן ולקדם את אשר עשינו, ואת אשר עוד נכון לעשות.

זכינו, וגם במוסדות הישיבה אנו עסוקים בתשובה שעניינה היא התקדמות והתגדלות.

למרות כל האתגרים, אנו ממשיכים ומתרחבים. את השנה פתחנו עם שורות מלאות וצפופות, גם בישיבה באלון מורה, גם בישיבה התיכונית שהתרחבה ונפתחה עם שתי כיתות ט' בחסדי ה' עלינו, וגם בישיבת אבינועם בתפוח שממשיכה וגדלה בקצב מטאורי.

בקיץ האחרון עמלנו על ההתרחבות והבניה, ושמחנו לעסוק בתכנון, שיפוץ, רכישה, עבודות פיתוח והקמות - של כיתות חדשות, של פנימיות וחדרי אוכל, ושל הגדלות בתי מדרש והרחבות נצרכות.

שמחים ומודים לקב"ה על המשך עיסוקינו בטוב, בבניה ובהתרחבות.

מה עניין שמיטה לחינוך מתבגרים?

ד"ר חיים טייגר, אגף חינוך

הנער לבין הוריו מזהמת ועכורה... האם כעסה עליו: 'לך להתפלל'. והנער - בהתרסה - 'לא רוצה'.

לפתע שמעתי את האם אומרת לנער די בשקט: 'רחל להירגע'. ואז לאחר כמה שניות שמעתי גם את האב אומר לו בקול נמוך: 'עקב להירגע'. בעודי מנסה לעכל את משמעותו של המחזה המוזר, הנער שנקרא גם 'עקב' וגם 'רחל' נרגע והסכים ללכת לתפילה.

אמרתי לעצמי שאני חייב לברר מה הולך פה:

- א. האם זה הילד 'עקב רחל' הידוע מקרית ספר?
- ב. אני עוסק הרבה בחינוך מתבגרים וביחסים בינם לבין הוריהם ומוריהם ומעולם לא שמעתי על שיטה מוצלחת שכזו: לומר לנער בשקט 'תירגע', והוא מיד נרגע.

ניגשתי לאבא ושאלתי אותו: 'נכון שאתם מקרית ספר?', הוא ענה לי כשהפתעה ניכרת על פניו: 'נכון. מאיפה אתה יודע?'. המשכתי ושאלתי: 'זנכון שלבן שלכם קוראים 'עקב רחל'?'. האב והאם פרצו בצחוק וענו: 'למה רחל? הרי הוא בן וקוראים לו יוסף'. עניתי במבוכה: 'שמעתי אתכם אומרים לו להירגע, והשתמשם בשמות יעקב ורחל'. הם צחקו והשיבו לי ש'עקב' ו'רחל' הם שמותיהם שלהם, והאמירה השקטה אל רחל שתירגע ואל יעקב שירגע הייתה פנייה שלהם אל עצמם. הם המשיכו וסיפרו לי שעוד לפני הבר מצווה של יוסף לא היה להם קל איתו, אבל מאז הבר מצווה המצב נהיה קשה. המון וויכוחים על תפילות ומצוות. במהלך העימותים שלהם אתו הם גילו שברגע שהם מצליחים לשחרר ולהעביר אליו אחריות - הכול משתנה לטובה. עכשיו לדאבונם הם שוב נפלו בפח הביקורת, עד שהאישה התעשתה ואמרה לעצמה להירגע, ובעקבותיה עשה כך גם האב.

לפני כ-15 שנים שמעתי על בני זוג מקרית ספר, הורים לחמישה ילדים, שנסעו ביום שישי לחדר לידה והשאירו את ילדיהם עם בייביסיטר. לקראת שבת, כשבני הזוג נוכחו לדעת שהלידה מתארכת, נאלץ האב לחזור לביתו בגפו כדי לשבות את השבת עם ילדיו. ברגע האחרון לפני כניסת השבת האישה התקשרה והספיקה להודיע לבעלה וילדיה הנרגשים שמגיע מזל טוב.

בתפילת שחרית של שבת עלה הבעל לתורה וקרא לבתם שנולדה במזל טוב בשם רחל. במוצאי שבת, כשהבעל התקשר לשאול בשלום אשתו היולדת, היא שאלה אותו 'איך היה השולם זוכר?' הבעל הגיב בתמיהה: 'אבל נולדה בת... וקראתי לה - רחל...! האישה זעקה בבהלה: 'אבל אמרתי לך שנולד בן'. הסתבר שבמהלך ההיריון האישה הלכה לבדיקת אולטרסאונד ונאמר לה שהיא נושאת ברחמה עובר ממין נקבה. מידע מוטעה זה גרם לאב להתבלבל ובלחץ הזמן של כניסת השבת הוא לא קלט שאשתו מספרת לו שנולד בן.

בני הזוג הנבוכים שאלו רב מה לעשות, והרב ענה להם שעדיף להשאיר את השם המקורי שבו נקרא הנוול בעליה לתורה, אך בתור שם שני. וכך היה. בברית המילה נקרא התינוק בשם - יעקב רחל.

במשך שנים לא ידעתי האם הסיפור הזה אמיתי או המצאה.

לפני כשנתיים הלכתי בשכונת גאולה מאחורי בני זוג חרדים שנראו כבני חמישים. כמה מטרים לפניהם עמד נער כבן 13, חבוש כיפה מרושל, וניכר היה כי שורר ביניהם מתח רב. הרגשתי ממש כיצד האווירה שבין

של הבן: הברית, הפדיון, לימוד התורה, האִישה, האומנות והשחייה, כל אלה הן מצוותיו של הבן, ובסופו של דבר הוא האחראי עליהן. אמנם, בגיל צעיר הוא לא יכול לקיימן לבדו, והוא צריך את הליווי, הדחיפה והתמיכה של אביו, ולכן אלו מצוות המוטלות על האב הבוגר, עם חכמת החיים שלו ועם האמצעים שברשותו. אבל כדי שלא נשכח שבסופו של דבר אלו הן מצוותיו של הבן, וכי יגיע הגיל שמצוות אלה תהיינה באחריותו וכי אז יוטל על ההורים לשחרר בהדרגתיות ולהעביר את האחריות אליו, מתנסחת המשנה בביטוי זה - "מצוות הבן".

כשם שבשנת השמיטה מתגלה של מי האחריות האמיתית על השדה והדגש של החקלאי הופך להיות באמונה, בביטחון ובתפילה, כך בעבודה החינוכית מתברר שהאחריות האמיתית היא על הבן. אנחנו צריכים להשתדל להדריך וללוותו, אבל עיקר העיקרים הוא האמון בילד, הביטחון בו ובה, והתפילות אליו יתברך, בידיעה ש'ממך הכול ומיידך נתנו לך'.

שנזכה בעזרת ה' להצליח להחזיק בשני קצוות החבל בצורה מאוזנת - גם להדריך, לכוון, ללוות כשצריך, להיות נוכחים וללוות את הילדים, אך גם להעביר להם אחריות, לסמוך עליהם ולתת בהם אמון!

שנה טובה!

055-9910010

amichayzeliger@gmail.com

בוגר מחזור ה'. מאמן אישי וקבוצתי, מנחה למינות בריאה, מעביר סדנאות, הרצאות והשתלמויות למורים, מדריכים, הורים ותלמידים ומאמן מתבגרים.

נזכרתי בסיפור זה בימים האחרונים עם התגברות ההכנות המעשיות והרוחניות לקבלת פניה של שבת הארץ הבאה עלינו לטובה.

בשנת השמיטה החקלאי משחרר את עצמו מהפעילות האקטיבית בשדה ומן האחריות שלו וסומך על האחראי האמיתי. בשנה זו מתגלה מיהו באמת בעל הבית ולמי נזקפת ההצלחה החקלאית.

אמנם, בפועל רוב הזמן החקלאים משקיעים בעבודה החקלאית ממרצם וכספם, ולכאורה הרבה מאפשרות ההצלחה טמונה בהשתדלותם ובחוכמתם. אבל בשנת השמיטה מתברר שהכול בנוי על האמונה, הביטחון והתפילות של החקלאי.

גם בעבודה החינוכית האב נושא, לכאורה, באחריות כלפי בנו, כפי שאומרת המשנה במסכת קידושין (א', ז): כל מצוות הבן על האב, אנשים חייבין ונשים פטורות.

שואלת הגמרא (דף כ"ט ע"א): מה הכוונה "כל מצוות הבן על האב"? לכאורה הכוונה בפשט למצוות שהבן מחויב לעשות לאביו (כביד ומורא). אם כך, מדוע "נשים פטורות"? הרי גם אשה מחויבת בכיבוד ומורא! ולכן הגמרא מעמידה את המשנה כך: כל מצוות הבן המוטלות על האב לעשות בבנו. כגון: ברית מילה, פדיון הבן, תלמוד תורה, להשיאו אשה, ללמדו אומנות ויש אומרים ללמדו שחייה.

כשלימדתי את הגמרא הזו בישיבת חיצים, התלמידים לא הסכימו לקבל את האוקימתא הזאת ושאלו למה הניחה הגמרא שהמשנה נכתבה בצורה לא ברורה, ואז נאלצה, כביכול, להכניס למשנה מילים שלא נאמרו בה כלל? שהמשנה תכתוב בפשטות: כל מצוות האב על הבן בנוגע לחובות האב!

עניתי להם שהיה חשוב לרבי יהודה הנשיא לנסח את המשנה במילים אלה דווקא ולהגדיר את המצוות הללו כ"מצוות הבן". כי המצוות הללו הן

ובשנה השביעית, שבת שבתון יהיה לארץ – שבת לה'

יפ/דפ רלר, ג/ג ר'שליגה

בין קודש לחול. שנה בה יודגש מקומו של הקודש והבנת החשיבות בעשייה החקלאית והמעשית ככלי לקדושה. שנה של הפלת המחיצות בין עניים לעשירים והכרה שכולם חלק משבטי י-ה. שנה שבה נזכור שכל אכילה מפירות הארץ אינם רק מעשה גשמי, אלא מצווה כדברי הרמב"ן. ובסיום שנת השמיטה- מעמד ההקהל, שמאחד את כל העם למעמד נשגב בו המלך וההנהגה המעשית מקבלים עליהם את הנהגת התורה לקראת שש שנים של עשייה מבורכת. שנת השמיטה הקרובה תהיה ה-11 מאז קום המדינה. ב"ה בשמיטה זו מתרחשת מהפכה שקטה ועיריות רבות - תל-אביב, רמת השרון, הרצליה ועוד נערכות לטפל בגינון בהתאם להלכות השמיטה. יחד עם זה, נחנכה לפני מספר שנים קרן מטעם המדינה לחקלאים המעוניינים בהשבתה. חשוב שנזכור שהשמיטה אינה רלוונטית רק לחקלאים, אלא מהווה קריאת כיוון לחיבור נכון בין קודש לחול, שהתורה היוצאת מנחלתו של יוסף הצדיק כל כך נצרכת לו. נתפלל ששנת השמיטה הקרובה תהיה שלב משמעותי נוסף, בהוספת קומת הקודש על קומת הגאולה הגשמית לה זכינו.

יהודה הלר, בוגר הישיבה

בוגר מחזור ח, שבי דרום.

אגרנום במכון התורה והארץ ובחברת 'חסלט'

רעיונות גדולים ונשגבים נאמרו על שנת השמיטה שאנו עומדים בפתחה: הכרה במלכות ה' ובבעלותו על הארץ, חיזוק הבטחון בה' הגברת האחדות בעם והדאגה לצורכי העניים, שנה בה ממעטים במלאכה ועוסקים בתורה ורעיונות נוספים. ועם כל זה מספקת השמיטה אתגרים גדולים לפתחו של העם החי בארצו. כבר התורה מתייחסת לכך בהבאתה את הטענה: "וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית". השבתת הגידולים והחקלאות לשנה שלמה אינה פשוטה ודורשת מהעם ומהחקלאים עליית קומה באמונה ובהיבור לה'. ובאמת במשך הדורות היה קושי רב בשמירת השמיטה. על גלות בבל נאמר שהייתה כנגד שמיטין שלא השביתו, גזרת ספיחין נעשתה כנגד עוברי עבירה ותקנות אחרות נעשו כנגד חשודי שביעית. לעומת שמירת השבת הדורשת השבתה לזמן קצר, שמירת השמיטה דורשת השבתה ציבורית ממושכת. בדורינו אנו חוזים בהתפתחותה של שיבת ציון שמתקדמת כל העת- בארץ ישנה ב"ה חקלאות מפוארת, אנו מתקרבים למצב בו לראשונה מאז ימי בית ראשון - רוב עם ישראל יהיה בארץ ישראל, לימוד התורה מתעצם וכמובן מתעצמים עם כל אלו אתגרים רבים ומורכבים.

שנת השמיטה מהווה אתגר אך גם מקפצה לעליית הקומה הנדרשת להמשך תהליך הגאולה. שמירתה כהלכתה אמורה להוביל לחיבור מיוחד

להלכות תשרי תשפ"ב

הרב אליקים אבנן

חודש אלול

א. ביום שני, א' אלול, מתחילים האשכנזים לומר "לדוד ה' אורי וישעי" (מזמור כז' בתהילים) פעמיים בכל יום. יש האומרים אותו בפעם הראשונה בערבית אור ליום שני, וביום שני בשחרית, ומסיימים לאומרו לאחר שחרית ביום הושענא רבה. יש המתחילים לאומרו ביום שני בשחרית ובמנחה, ומסיימים במנחה של יום הושענא רבה.

ב. לאחר תפילת מוסף של א' אלול, תוקעים בשופר תשרי", ונוהגים לתקוע בכל יום לאחר תפילת שחרית. תקיעת שופר זו היא מנהג וזכר לכך שבראש חודש אלול עלה משה רבינו למרום כדי לקבל לוחות שניות ותקעו בשופר במחנה ישראל כדי ליידע את כולם שלא יטעו אחר עבודה זרה, כפי שארע במעשה העגל. ועוד רמז יש בתקיעת השופר: "עורו ישנים משנתכם, והקיצו נרדמים מתרדמתכם וחפשו במעשיכם וחזרו בתשובה וזכרו בוראכם" (רמב"ם, הל' תשובה פ"ג ה"ד).

תקיעה זו נוהגים לתקוע עד יום ראשון, כח' אלול. בערב ראש השנה אין תוקעים, כדי להפסיק בין תקיעות רשות לתקיעות חובה. מנהג הספרדים לומר סליחות מיום שלישי, ב' באלול, ועד ערב יום הכיפורים.

י"ג מידות מקפידים לומר לאחר חצות הלילה. לפי החישוב המקובל, זמן חצות מחושב לפי אמצע היום (או הלילה) בין זריחה לשקיעה. לפי זה, בר"ח אלול זמן חצות הוא 24:44, והוא יורד ומגיע בערב יום כיפור ל-24:34.

אולם, לענין אמירת סליחות עם י"ג מידות, אפשר לסמוך על שיטת חישוב אחרת הנזכרת בבן איש חי (שנה ראשונה, פר' ויקהל, ד, ח), שחצות הוא אמצע הזמן שבין עלות השחר לצאת הכוכבים. לפי זה, באלול תשפ"א, זמן חצות הוא בשעה 24:01. אפשר לכתחילה לומר סליחות משעה 24:01 ואילך.

[אלו שלא רוצים לנהוג כך, יכולים לשנות את סדר הסליחות ולהתחיל לומר בערך ב-24:15 את החלקים שלא אומרים בהם

יו"ט ראשון של ראש השנה - ליל שלישי, א' תשרי

- א. חשוב לזכור: יש להדליק נר נשמה, כדי שאפשר יהיה להדליק ממנו את הנרות בלילה השני.
- ב. הנשים מדליקות את נרות החג ומברכות שתי ברכות: "להדליק נר של יום טוב" ו"שהחיינו".
ביום טוב עדיף לברך את שתי הברכות ולאחר מכן להדליק את הנרות, כדי שתהא ההדלקה "עובר לעשייתן" (בשונה מהדלקת הנרות בשבת שבה מדליקים ולאחר מכן מברכים).
זמן ההדלקה הרגיל הוא כפי הנהוג בערבי שבתות, כחצי שעה לפני השקיעה (או בכל מקום כמנהגו). יש הנוהגות להמתין ולהדליק את הנרות לאחר שהגברים חוזרים מבית הכנסת, כדי להדגיש שזהו יום טוב שבו מותרת העברת אש, האסורה בשבת רגילה.
- ג. בכל תפילות עשרת ימי תשובה אומרים "המלך הקדוש" ו"המלך המשפט" ומוסיפים "זכרנו לחיים", "מי כמוך", "וכתוב לחיים" ו"בספר חיים" כנהוג.
- ד. בקידוש מברכים שלוש ברכות: "בורא פרי הגפן", "מקדש ישראל ויום הזיכרון" ו"שהחיינו".
נשים שברכו "שהחיינו" בהדלקת הנרות, תזהרנה שלא לברך שוב "שהחיינו". אם שומעות מהמקדש, כמובן תענינה אמן.
- ה. בתחילת הסעודה, לאחר נטילת ידיים ו"המוציא", נוהגים לאכול "סימנים", על פי דברי חכמים (מסכת כריתות ה' ב') האומרים: "סימנא מילתא", כלומר: יש בכוחו של סימן הנעשה בתחילת שנה, להתוות דרך לכל השנה כולה. נוהגים לאכול תמרים, רימונים, תפוח בדבש, ראש של בעל חיים כשר וכדומה, כל אחד כמנהגו.

- י"ג מידות. מאוחר יותר, כאשר יגיע זמן חצות לפי החישוב הרגיל, יאמרו את החלקים שיש בהם י"ג מידות]
מנהג האשכנזים לומר סליחות לפחות ארבעה ימים לפני ראש השנה, ולהתחיל במוצאי שבת. השנה, בה חל יום א' של ראש השנה ביום שלישי, הואיל ואין ארבעה ימים ממוצאי השבת הסמוכה לראש השנה, לפיכך מקדימים ומתחילים האשכנזים לומר סליחות במוצאי שבת פרשת כי תבוא, אור לכא' אלול, ואומרים בכל יום עד ערב יום הכיפורים.
- ד. בשבת פרשת ניצבים אין מברכים את חודש תשרי. במוצאי שבת, למנהג האשכנזים, אין אומרים "ויהי נועם", "ואתה קדוש", מפני שהמזמור נאמר כדי לברך את מעשה ידינו - "ומעשה ידינו כוננה עלינו", ובשבוע שחל יום טוב באמצעו, אין ששה ימי מעשה (עיין תחילת סימן רצה' ברמ"א ובמשנ"ב).

ערב ראש השנה - יום שני, כ"ט אלול

- א. נוהגים לצום מעלות השחר (04:41). יש המתענים עד כניסת יום טוב של ראש השנה בצאת הכוכבים, אך הרוב מתפללים מנחה גדולה בשעה 13:08, ולאחריה שוברים את הצום. גם המתענים אינם מוציאים ספר תורה לקריאת "ויחל" ולא אומרים "עננו" בחזרת הש"ץ. יחיד המתענה אומר "עננו" בתפילת המנחה בלחש (המתענה עד המנחה לא יאמר "ביום צום תעניתנו").
- ב. כאמור, אחרי תפילת שחרית אין תוקעים בשופר, כדי להבדיל בין תקיעות רשות לתקיעות חובה.
- ג. בסיום התפילה נוהגים להתיר נדרים.

יש המקפידים לברך בראשונה ברכת "בורא פרי העץ" על התמר, הואיל והוא משבעת המינים וקרוב ביותר בפסוק ל"ארץ", ועל כן הוא קודם לרימון ולתפוח. לעומתם, יש המברכים בראשונה על תפוח הטבול בדבש ופוטרים את שאר המינים, מאחר וכעת הרצון הוא לאכול מן התפוח ולא מהתמר, ולכן אפשר להקדימו. חשוב מאוד לבדוק ולוודא שהפירות אינם מתולעים, כל פרי בדרך הבדיקה המתאימה עבורו.

י. בשני ימי ראש השנה מצווה לשמוע קול שופר, כדברי הכתוב: "יום תרועה יהיה לכם". ביום הראשון מצוותו מדאורייתא וביום השני מדרבנן. חייב כל אדם לשמוע לפחות שלושים קולות. אנו נוהגים לשמוע שלושים קולות ראשונים, בתקיעות דמיושב, ומוסיפים ותוקעים על סדר הברכות בתפילת מוסף, למלכויות, זכרונות ושופרות ומשלימים למאה קולות בסיום התפילה.

אם יש חולה או מי שאינו יכול לבוא לבית הכנסת לשמוע את התקיעות, מצווה לתקוע לו כדי שיזכה אף הוא לשמוע קול שופר. די לתקוע עבורו שלושים קולות.

ז. אף בשנה זו, יתכן שנאלץ להפגל במנייני רחוב, בגלל מגיפת הקורונה. במקרה כזה יש להקפיד שהתוקע יעמוד במקום בו ישמעו המתפללים את קול השופר, ולא "קול הברה". אם יעמוד מאחרי קיר, יתכן שישמעו קול הברה, ולא יצאו ידי חובה.

ח. אף שמעיקר הדין נשים פטורות משמיעת קול שופר, הואיל וזו מצוות עשה שהזמן גרמא, בכל זאת נהגו הנשים להשתדל לשמוע קול שופר. כאשר תוקעים לנשים: אם יש גבר שלא שמע קול שופר, הוא יברך את כל הברכות, והנשים תעינהו. אם אין גבר שלא

שמע, ויש אשה אשכנזיה, היא תברך ותוציא את שאר הנשים. אם כל הנשים ספרדיות, יתקע להן בלא ברכה. ט. בתפילת מוסף נוהגים רבים לכרוע ב"עלינו לשבח". יש לזכור להביא לבית הכנסת מגבת וכדומה, על מנת לחצוץ בין הפנים לבין הקרקע.

המתפללים תפילת מנחה גדולה מיד לאחר תפילת מוסף, לא אומרים "אבינו מלכנו" במנחה.

ביום הראשון של ראש השנה לאחר תפילת מנחה, נוהגים ללכת למקור מים או למים נקווים ולומר "תשליך".

י. שני ימי ר"ה, מחמירים להחשיבם גם כקדושה אחת וגם כשתי קדושות.

הואיל והם קדושה אחת, כיום אחד ארוך, אין הבדלה בין היום הראשון ליום השני.

מאיך, הואיל ושתי קדושות הן, אסור להכין דבר מיום טוב ראשון לשני. בשל כך, אין לשטוף כלים ביום שלישי אחר הצהריים לצורך הלילה, אסור להכין את הנרות בפמוטים שלהם מבעוד יום, כדי להדליקם בכניסת ליל יום טוב שני, ואין לבשל או לחמם תבשילים לצורך ליל יו"ט שני. הוצאת מאכל קפוא מההקפאה מבעוד יום כדי שיפשר, מותרת.

רק בסוף היום הראשון, ביום שלישי בלילה מזמן צאת החג (בשעה 19:38) אפשר להתחיל לחמם את התבשילים לצורך הסעודה ולהכין את נרות החג. לאחר תפילת ערבית של ליל שני של ראש

השנה, רצוי לעשות הפסקה ללימוד קצר וכדומה, כדי שיהא די זמן להכין את הדרוש לסעודת הלילה.

יום טוב שני של ראש השנה - ליל רביעי, ב' תשרי

- א. זמן הדלקת נרות הוא לאחר צאת החג, החל מ- 19:38 ואילך. לצורך ההדלקה יש להעביר אש מנר הנשמה שהודלק בערב ראש השנה!
- גם בלילה השני מברכת האשה שתי ברכות בהדלקת הנרות: "להדליק נר של יום טוב" וברכת "שהחיינו". רצוי שתניח לפניך פרי חדש או בגד חדש ותכוון בברכת "שהחיינו" גם עליו, אך גם אם אין לה פרי או בגד חדש תברך "שהחיינו" בשעת ההדלקה.
- ב. גם בזמן הקידוש רצוי שהמקדש ילבש בגד חדש או יניח לפניו פרי חדש ויתכוון בברכת "שהחיינו" גם עליו. אם אין לו, יברך "שהחיינו" בכל מקרה.
- ג. בתקיעת שופר ביו"ט השני ספרדים אינם מברכים "שהחיינו". תוקע אשכנזי לכתחילה יניח לפניו פרי חדש ויתכוון בברכת "שהחיינו" גם עליו. אולם, גם אם אין לו פרי חדש יברך "שהחיינו".
- ד. צאת יום טוב שני בשעה 19:32. בהבדלה מברכים רק "הגפן" ו"המבדיל", ללא נר ובשמים.

צום גדליה - יום חמישי, ג' תשרי

- א. תחילת הצום בעלות השחר, בשעה 04:43. ההולך לישון במוצאי ראש השנה ורוצה לקום בלילה, לאכול או לשתות לפני עלות השחר, יתנה לפני שנתו, שאינו מקבל את הצום בשינה.

ב. "חולה" פטור מלצום.

הגדרת חולה היא: חלה כל גופו או נפל למשכב. לכן, מי שיש לו חום, או כאב ראש חזק (מיגרנה) וכדומה, מוגדר כ"חולה בכל גופו" והוא פטור מלצום.

מעוברות או מניקות פטורות מהצום. אולם, המנהג הוא שהן מתחילות לצום, ואם חשות חולשה (מעבר לחולשה הרגילה שמחמת הצום), תשבורנה את הצום מיד. בכל מקרה שמעוברת או מניקה מסופקת אם לצום או לא, לא תצום. הפטור מלצום רשאי לאכול ולשתות ללא הגבלת כמות, כמה שהוא צריך.

ג. סיום הצום בשעה 19:14.

ערב יום הכיפורים - יום רביעי, ט' תשרי

- א. נוהגים לעשות כפרות אור ליום רביעי. מי שלא עשה במהלך הלילה, יעשה במהלך יום רביעי, ערב יום הכיפורים. יש הנוהגים לעשות כפרות על תרנגול או תרנגולת. מי שאין לו, יעשה על סכום כספי, כפי מה שהוא מחליט, ויעביר את הכסף כצדקה לעניים. מנהג כפרות נוהג בכל אחד מבני המשפחה, אפילו לתינוקות ואפילו על אישה מעוברת עושים כפרות, עליה ועל עובריה.
- ב. מצווה לאכול בערב יום הכיפורים. אמרו חכמים: "כל האוכל ושותה בתשיעי, מעלה עליו הכתוב כאילו התענה תשיעי ועשירי". כמה הסברים לדבר: האחד, להראות שהקב"ה אינו חפץ להעניש אותנו ביום הכיפורים אלא לרומם אותנו. לכן, ציווה עלינו לאכול ולשתות בתשיעי, כדי שנוכל לצום כראוי.

יום הכיפורים - יום חמישי, י' תשרי

א. יום הכיפורים דינו כשבת לעניין עשיית מלאכות. לדוגמא: מלאכת אוכל נפש המותרת ביום טוב, אסורה ביום הכיפורים כשבת, על פי מה שנאמר בתורה: "שבת שבתון היא לכם".

ב. "ועיניתם את נפשותיכם" - חכמים מנו חמישה עינויים אשר אנו מחויבים בהם ביום הכיפורים:

1. אכילה ושתייה.
2. רחיצה של תענוג.
3. סיכה בשמן וכדומה.
4. נעילת הסנדל או נעל של עור.
5. תשמיש המיטה. במשך כל יום הכיפורים, מכניסתו ועד צאתו, אשתו של אדם אסורה עליו כנידה.

ג. תפילת יום הכיפורים, יתפלל כל אחד לפי הנוסח הרגיל בו.

מי שקשה לו להתענות, עדיף שיימנע מללכת לבית הכנסת ויתפלל ביחיד כדי לשמור על כוחותיו, על מנת שיוכל לסיים את היום בתענית, שהיא עיקר מצוותו של היום.

ד. את תפילת נעילה יש להיזהר להתפלל ולסיים לפני שקיעה, בשעה 18:48, כדי שיוכלו הכוהנים לעלות לדוכן ולברך ברכת כוהנים (הכוהנים עולים לדוכן רק ביום ולא בלילה).

תקיעת שופר אסורה בעיצומו של יום הכיפורים, לכן, מקפידים לתקוע בשופר בשעה 19:08, כ-20 דקות לאחר השקיעה.

ה. סיום הצום בשעה 19:22.

הסבר נוסף הוא, שכל יום טוב אנו מציינים על ידי אכילה ושתייה. ביום הכיפורים, שאי אפשר לציין באכילה ובשתייה, נצטוונו לציין את היום הקודם לו באכילה ובשתייה.

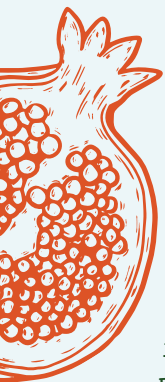
ג. חלק עיקרי במעשה התשובה הוא הידוי. חכמים חששו שמא תארע תקלה בסעודה המפסקת ואדם לא יוכל להתוודות ביום הכיפורים. לכן, תקנו לומר וידוי כבר במנחה של ערב יום כיפור. היחיד מתפלל תפילת עמידה כרגיל, ולאחר "המברך את עמו ישראל בשלום" אומר "היו לרצון" וכו' ומתחיל לומר וידוי, וממשיך "אלוקינו ואלוקי אבותינו, אנא תבוא לפניך וכו'" עד סיום הידוי. הש"ץ חוזר על התפילה כרגיל, בלא וידוי.

ד. תוספת יום הכיפורים לעינוי היא מדאורייתא לפי כל הפוסקים. לכן, בערב יום הכיפורים שהשקיעה היא בשעה 18:49, מותר לאכול ולשתות עד השעה 18:19, אז גם חולצים את נעלי העור. מי שלא סיים סעודתו, רשאי להמשיך ולאכול עד השעה 18:34.

ה. הנשים מדליקות נרות ומברכות "להדליק נר של יום הכיפורים" ו"שהחיינו". זמן ההדלקה כמו בכל ערב שבת, בשעה 18:19. בהדלקת הנרות מקבלת עליה האשה את התענית, ואסורה בכל האסור ביום כיפור.

מדליקים נר נשמה, כדי שיהיה בבית "נר ששבת", שממנו מדליקים את נר ההבדלה במוצאי הצום.

ו. מתעטפים בטלית לפני שקיעה, ומברכים עליה, ומתפללים תפילת ליל יום הכיפורים עטופים בטלית.

לאחר תפילת ערבית, במוצאי הצום, עושים הבדלה ומברכים שלוש ברכות: "הגפן", "בורא מאורי האש" ו"המבדיל". ברכת "בורא מאורי האש" מברכים על "נר ששבת", כלומר, נר שהיה דולק במשך כל יום הכיפורים. אפשר להדליק נר מהנר ששבת, ולברך על הנר שהודלק.

י. דיני חולה, יולדת ומעוברת:

עיניו מאכילה ומשתייה ביום הכיפורים הוא מצוות עשה מן התורה, וכל מי שאינו מתענה, ואוכל ושותה ביום הכיפורים, חייב כרת. לכן, גם חולה שאין בו סכנה, וכן מעוברת או מינקת, חייבים כולם לצום ביום הכיפורים. אולם, כל מי שיש בו חשש סכנה אם יתענה, פיקוח נפש דוחה את כל התורה כולה, ומותר לו לאכול ולשתות לפי הצורך. לדוגמא: החולה במחלה באחד מאיבריו הפנימיים, שרופאים אומרים שאם יצום יחמיר מצבו הבריאותי ויסתכן, אסור לו לצום וחייב לאכול או לשתות, לפי הצורך.

גם אישה מינקת, המרגישה שאין לה חלב לתת לילד מפני שלא אכלה או שתתה, הרי זה פיקוח נפש של התינוק, והיא חייבת לאכול או לשתות. אולם, אם התינוק רגיל לאכול מזון מלאכותי (מטרגה, סימילאק וכדומה) יש לתת לו את מה שמורגל בו, והאמא תמשיך לצום.

במקרים בהם יולדת, מינקת או מעוברת מרגישה חולשה גדולה, סחרחורת, בחילות וכד', תעמוד בקשר עם רב. יולדת, בתוך שבעה ימים ללידתה (כלומר, אם ילדה ביום שישי, ד' תשרי, או לאחר מכן) נחשבת כמסוכנת, ואם מרגישה שצריכה לאכול או לשתות, מותרת.

גם כאשר הותר לחולה, ליולדת, למינקת וכדומה לאכול ולשתות, לכתחילה יש להקפיד על אכילה ושתייה בשיעורין, כלומר: לאכול כ- 40 סמ"ק מזון מוצק (פחות מ"ככותבת", שהוא נפח של כמעט שתי קופסאות גפרורים) ולשתות גם כן כ- 40 סמ"ק שתייה (פחות מ"מלוא לוגמיו"). בין טעימה לטעימה יש להמתין כ-10 דקות. מותר לחולה זה לאכול ולשתות יחד. אחר כך להמתין כ-10 דקות, ושוב לאכול ולשתות, לפי השיעור הנ"ל (מי שהמתנה קשה עליו, ימתין 5 דקות).

חולה שהותר לו לאכול ולשתות, והוא מרגיש שלא די באכילה בשיעורין, מותר לו לאכול כמה שצריך בפעם אחת. אחר כך, אם יוכל, יחזור ויאכל וישתה לפי השיעורין הללו.

חולה שהותר לו לאכול ולשתות, אסור לו להחמיר על עצמו. נפש ישראל חשובה יותר מצום יום הכיפורים!

גם מי שאוכל או שותה ביום הכיפורים אינו עושה קידוש אלא אוכל או שותה מיד.

בין יום הכיפורים לסוכות

- א. ממחרת יום הכיפורים אין אומרים תחנון עד יום חמישי, א' מרחשון.
- ב. בימים שבין יום הכיפורים לסוכות, ראוי להזדרז לבנות סוכה כהלכתה ולקנות את ארבעת המינים, כל אחד לפי מנהגו והידורו.
- ג. יום שני, ערב חג הסוכות, ראוי להימנע מנטילת ידיים ומאכילת פת מחצות היום ואילך, דהיינו משעה 12:32. מסוף שעה תשיעית, בשעה 15:40, אסור לאכול פת, כמו בערב פסח, כדי שיאכל "כזית"

פת לתאבון בסוכה, בליל התקדש חג. מותר לאכול פירות, ירקות, בשר ודגים או מאכלי חלב.
 ד. מצווה להסתפר ולהתגלח לכבוד הרגל, כדי "שלא ייכנס למועד כשהוא מנוול". וכן מצווה לכבס, כדי שיהיו לו בגדים לכל החג, עד לאחר שמחת תורה.

חג הסוכות - יום שלישי, טו' תשרי

א. עם כניסת החג מדליקות הנשים את נרות החג ומברכות שתי ברכות: "להדליק נר של יום טוב" ו"שהחיינו" (ויש הממתינות ביו"ט עד שהגברים חוזרים מבית הכנסת, ואז מדליקות נרות יו"ט, ע"י העברת אש מאש). אפשר להמתין ולצאת בברכת "שהחיינו" שבקידוש. ביום טוב עדיף לברך את שתי הברכות ולאחר מכן להדליק את הנרות, כדי שתהא ההדלקה "עובר לעשייתן" (בשונה מהדלקת הנרות בשבת שבה מדליקים ולאחר מכן מברכים).
 את הנרות רצוי להדליק בתוך הסוכה, אולם אם יש חשש סכנה או חשש שהנרות יכבו, אפשר להדליק ולברך בבית ולהתכוון על כל תאורת החשמל, כולל התאורה שבסוכה. אין להדליק את הנרות בסוכה ולהעבירם אחר כך אל תוך הבית.
 ב. שתי מצוות עיקריות מן התורה יש ביום הראשון של חג הסוכות: מצוות ישיבה בסוכה, ומצוות נטילת ארבעת המינים. בלילה הראשון מצווה לאכול בסוכה פת, לפחות בשיעור של "כזית" (נפח של כקופסת גפרורים ורבע). אפילו אם יורדים גשמים הפוטרים אותנו ממצוות סוכה, מפני שאין כאן "תשבו - כעין תדורו", בכל זאת, מצווה לאכול פת בשיעור "כזית".

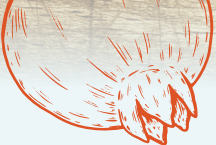
ג. מצווה לעשות כל פעולותיו בסוכה, אכילה, שתייה, לימוד, שינה וכו'. מי שקשה לו לעשות את כל הפעולות הללו בסוכה, יקפיד על האכילה והשינה שהיו בסוכה.

מנהג הגר"א לברך את ברכת "לישב בסוכה" מיד כשנכנס לסוכה (אלא אם לא הסיח דעתו ויצא לזמן קצר על מנת לשוב מיד), אך רבים נוהגים לברך רק כשקובעים ישיבתם בה באכילת קבע. הנכנס לסוכה לישון בה, ראוי שיאכל מיני מזונות כדי שיוכל לברך "לישב בסוכה", אך אם אינו רוצה לאכול, יברך גם על השינה לבדה. היוצא לטיול בסוכות, ישתדל לאכול אכילת קבע בסוכה כשרה, ואם אין באפשרותו לישב בסוכה, יכול לאכול מחוץ לסוכה בשעת הליכתו בדרך, אך בלילה צריך לישון בסוכה כשרה.

מקום שיש בו סכנה לישון בסוכה, אם מחמת מזיקים כמו נחשים וכדומה או שיש חשש מירי מחבלים, קסאמים, פצצות מרגמה או בלוני תבערה וכדומה, פטורים שם מלישון בסוכה וישנו בבית מוגן. בשבת חול המועד סוכות, י"ט תשרי, לאחר תפילת שחרית, ד. נוהגים האשכנזים לקרוא מגילת קהלת. יש המקפידים לקרוא ממגילה הכתובה בכתב סופרים על קלף, ומברכים שתי ברכות: "על מקרא מגילה" ו"שהחיינו".

מיוחדת היא מצוות סוכה, בה אנו נכנסים לתוכה בכל גופנו ובכל נפשנו, ונבלעים בצל הסוכה. הגר"א היה מדמה מצווה זו למצוות ישיבת ארץ ישראל, שגם אליה אנו נכנסים עם הגוף והנפש והיה אומר על כך שזו משמעות הפסוק "ויהי בשלם סוכו".

יום שלישי, כ"ב תשרי - שמיני עצרת ושמחת תורה

- א. כניסת החג, אור ליום שלישי, בשקיעה, 18:33.
הדלקת נרות, כמו בכל ליל יום טוב. אם מדליקים לפני השקיעה, אפשר להדליק גפרור, לברך ולהדליק. אם מדליקים אחרי השקיעה, להדליק מנר דולק, כדוגמת נר נשמה.
מברכים שתי ברכות: להדליק נר של יום טוב, ושהחיינו.
ב. יום שמיני עצרת הוא גם יום של אזכרת נשמות. לכן, נוהגים להדליק נר נשמה לעילוי נשמות הקרובים.
נר זה יכול לשמש גם לצורך הבערת אש ממנו, לבישול וכד'.
ג. לאחר ערבית של יום טוב, נוהגים לעשות הקפות עם ספרי התורה, כל קהילה כמנהגה.
בסיום ההקפות, יש נוהגים לקרוא בתורה, בפרשת וזאת הברכה. מעלים שלושה עולים, כהן לוי וישראל, והם מברכים על התורה.
ד. בתפילת שחרית, לאחר חזרת הש"ץ ולפני קריאת התורה, נוהגים שוב לעשות הקפות עם ספרי התורה, כל קהילה כמנהגה.
ה. לאחר ההקפות, קוראים בפרשת וזאת הברכה, ונהוג שכל הקהל עולים לתורה.
לשם כך, חוזרים על פרשת וזאת הברכה עד "מעונה א-לקי קדם".
לחתן תורה קוראים ממעונה עד סוף הפרשה, ולחתן בראשית, מבראשית עד "אשר ברא א-לקים לעשות". לאחר מכן, למפטיר.
ו. נהוג להתפלל ולהזכיר נשמות הקרובים.
ז. לאחר הכנסת ספר התורה לארון, תפילת גשם. כל אחד כמנהגו.
ח. צאת החג:
שקיעה בשעה 18:32.
צאת החג 19:05.

ומעונתו בציון (תהילים עו' ג'). ללמדנו, שמצוות סוכה בשלמותה, גורמת גם לציון להיות שלימה ולהיבנות.

אור ליום שני כ"א תשרי

- יום שני, כ"א תשרי הוא יום הושענא רבה.
בזמן שבית המקדש היה קיים, היו מקיפים את המזבח בערבות, שבע פעמים.
חכמי הדורות לימדונו, שיום זה הוא יום "חיתום הדין", ובו נידונים על המים.
לכן, נוהגים להיות ערים וללמוד אור ליום שני, במשך כל הלילה.
בנוסף לארבעת המינים, עליהם מברכים כמו בכל יום מימי הסוכות, נוהגים לקחת חמשה בדי ערבה, "הושענות", ולאוגדם. נהוג להכין הושענא לכל אחד מבני המשפחה.
רבים נוהגים להתפלל כותיקין. הנץ החמה בשעה 06:27.
בתפילה, מקיפים את הבימה, התיבה, שבע הקפות, מבקשים על גאולת עם ישראל, ובמיוחד, על גשמי ברכה.
לאחר ההקפות, חובטים את ההושענות חמש חבטות על הקרקע, כל אחד כמנהגו.
שקיעה בשעה 18:33. לקראת השקיעה נוהגים לברך ולטעום בסוכה, ולהפרד ממנה, עד לשנה הבאה!
לאחר שקיעה, אין לברך על אכילה בסוכה, כי אז כבר יום שמיני עצרת, שהוא "רגל בפני עצמו".

יהיו הימים הבאים עלינו לטובה, ימים של שמחות וברכת ה',
לנו ולכל ישראל!

שמיטה על רגל אחת

פרג' יצחק דגיר

פקדון מפרנס גאדיגא מל/ פאנא/ פאנא

שנת השמיטה לפנינו ופרטיה רבים. כדי להקיף את הלכות השמיטה וללמודן כסדר יש צורך בספר מסודר, לשם כך הוצאנו לאור את הספר 'קטיף שביעית', המקיף את הלכות השמיטה מן המסד עד לטפחות.

לדרישת הציבור מצאנו לנכון לתמצת ולחבר תקציר מעשי להלכות השמיטה שרבים נפגשים בהן ביומיום. הדברים להלן יובאו ללא מקורות והפניות, והמעוניין להעמיק ולהרחיב בהם יעין בספר 'קטיף שביעית'.

אנו תפילה כי יהיו הדברים לתועלת לעם ישראל, ושלא ייצא דבר תקלה מתחת ידינו.

מושגים בסיסיים בשמיטה

אוקמי ואברויי

מלבד המלאכות האסורות מן התורה, יש מלאכות נוספות שנעשות בעבור הצמחים. מלאכות אלו נאסרו מדרבנן, אך הותרו כאשר מטרתן לשמור על הקיים. המשמעות המילולית של 'אוקמי אילנא' היא להקים או לקיים את האילן, והמשמעות המילולית של 'אברויי אילנא' היא הבראת האילן.

ספיחין

מן התורה, צמחים חד-שנתיים שגדלו בארץ מעצמם ובלא זריעה מכוונת של האדם - מותרים באכילה. אולם חז"ל גזרו שכל הירקות הגדלים מעצמם נאסרים באכילה, מפני שהיו מי שזרעו בסתר וטענו לאחר מכן שצמחים אלו גדלו מעצמם.

איסור ספיחין נוהג במינים שהאדם רגיל לזרוע, והחלו לגדול בשמיטה. אך צמחים שהחלו לגדול קודם השמיטה אין בהם איסור ספיחין.

אוצר בית דין

אוצר בית דין הוא תקנה המבוססת על כך שהתוצרת החקלאית הגדלה בשמיטה היא הפקר, וכולם יכולים ליטול ממנה בשווה. בית הדין ממנה שליחים שיטפלו בפירות האילן שגדלו מאליהם ויספקו אותם לאנשי העיר. ברכישת פירות דרך אוצר בית הדין אין איסור סחורה, משום שהתשלום שמתקבל איננו מיועד בעבור הפירות אלא בעבור הוצאות הגידול של הפרי וחלוקתו. עם זאת, ייתכנו מצבים שבהם התשלום על סחורה של אוצר בית דין יהיה גבוה במעט מן המחיר המשולם בכל ימות השנה, משום שלעיתים יש הוצאות נוספות בהליך הגידול, ההובלה והחלוקה של הפירות.

היתר המכירה

היתר המכירה מבוסס על גדולי הדורות, ביניהם ר' יצחק אלחנן, ר' שמואל מוהליבר ור' יהושע מקוטנא והתבסס ברבות השנים בידי הרבנים הראשיים לדורותיהם, ובראשם מרן הרב קוק.

היתר המכירה מבוסס על כך שכאשר גוי קונה את הקרקע חובות השביעית מופקעות ממנה, מותר לעבד אותה, ופירותיה אינם קדושים.

סביב היתר המכירה נוצר פולמוס הלכתי רחב. אחת הטענות המרכזיות של המתנגדים להיתר המכירה היא העובדה שאין למכור לנוכרי שדה או בית בארץ ישראל, משום שבכך עוברים על איסור 'לא תחונם'. כדי לפתור חשש זה קבעו המצדדים בהיתר שמכירת הקרקע תתבצע לזמן מוגבל.

צרכנות בשמיטה

קדושה בקדושת שביעית, ובכך גם זוכים לחזק את החקלאים שומרי השמיטה.

- **יבול שישיית** - פירות וירקות שנותרו מהשנה השישית ונשמרו במחסנים. פירות וירקות אלו אינם קדושים בקדושת שביעית.
- **מצע מנותק** - ירקות שגדלו בתוך חממות במנותק מן הקרקע. על ירקות אלו לא חלה קדושת שביעית.
- **ערבה / גבולות עולי מצרים** - ירקות שגדלו בשטחים הדרומיים של הארץ, בשטחים אלה דיני השביעית קלים יותר. בירקות הגדלים בהם בתחילת השמיטה יש לשמור קדושת שביעית, ואלו הגדלים בהם מאמצע השמיטה נסמכים על היתר המכירה ואינם קדושים בקדושת שביעית.

בעת רכישה בחנויות אוצר הארץ יש להתבונן בסיומן שבחנות - אם מדובר בפירות אוצר בית דין הקדושים בקדושת שביעית, או בפירות אחרים שאינם קדושים. מפירות אוצר בית דין אין לרכוש כמות גדולה מעבר לקנייה שבועית ממוצעת, ויש להקפיד על קדושתם.

חנויות בהכשרי בד"צים שונים - בחנויות אלו יימכרו פירות מיובאים מחו"ל, או פירות משדות של גויים בארץ ישראל. בכך לא מתחזקת החקלאות הישראלית ואחידתנו בארץ.

חנויות בעלות תעודת כשרות רגילה - בחנויות אלו יימכרו פירות שונים: מחו"ל, משדות גויים בארץ (יבול נוכרי), או משדות של יהודים שנמכרו לגויים במסגרת היתר המכירה.

בכל שנה יש להקפיד לכתחילה לרכוש פירות וירקות רק במקום בעל תעודת כשרות, ובשמיטה יש להקפיד על כך אף יותר. כאשר מקבלים פירות וירקות שמקורם אינו ידוע, יש לשים לב לשתי נקודות:

- איסור ספיחין - חכמים אסרו לאכול ירקות שהחלו לצמוח בשנת השמיטה. ירקות הנמכרים בשווקים ללא פיקוח כשרותי עלולים להיות אסורים באיסור זה.
- קדושת שביעית - פירות וירקות הקדושים בקדושת שביעית יש לשמור על קדושתם, ואסור לסחור בהם.

מי שקיבל פירות וירקות שמקורם אינו ידוע, יתבונן בלוחות השביעית המפורסמים: ירקות שבשלב זה של השנה יש בהם חשש לאיסור ספיחין - אין לאוכלם. פירות וירקות שבשלב זה של השנה קדושים בקדושת שביעית יש להקפיד על אכילתם בקדושה.

מה כדאי לקנות?

בשמיטה לא ניתן לעבד את הקרקע כרגיל ולגדל פירות וירקות כבכל שנה. כדי לספק פירות לציבור בישראל ישנם כמה פתרונות, ולמעשה עומדות לפני הצרכן כמה אפשרויות לרכישה:

חנויות אוצר הארץ - אוצר הארץ הוא מיזם ייחודי לשיווק תוצרת מועדפת בשנת השמיטה. המיזם מביא לצרכנים פירות וירקות מתוצרת יהודית, על פי העדיפות ההלכתית המתאימה לשנת השמיטה:

- **אוצר בית דין** - פירות וירקות הגדלים בשדות שבהם נשמרים דיני השמיטה במלואם. מן הראוי להעדיף רכישת תוצרת זו מפני שהיא

הזמנת אוכל מוכן בשמיטה (מסעדה, קייטרינג, אולם וכדו')

נוסף על כלל פרטי הכשרות, יש לברר על מקורות הפירות והירקות. במרבית העסקים בעלי כשרות מהדרין ישתמשו ביבול נוכרי או ביבול מחו"ל, ובמרבית העסקים בעלי כשרות רגילה יעשה שימוש בפירות מ'היתר המכירה'.

רכישת פרחים

יש לרכוש בשמיטה זרים וסידורי פרחים רק ממי שידוע ששומר על דיני השביעית, ופרחיו לא נזרעו בשביעית.

קדושת שביעית במטבח

מותר לשטוף מעט מזון שנותר דבוק בדפנות הסיר, על גבי קרש חיתוך, פומפיה וכדומה.

2. שאריות בכמות חשובה (כגון: צלחת שהמזון שהונח עליה לא נאכל, כמות נכבדה של מאכל שנותרה בסיר) - יש להניח בכלי או בשקית מיוחדת ('פח שביעית'), כאשר כל מין מונח בשקית נפרדת. לאחר כיומיים אפשר לפנות את המאכל לפח הרגיל כשהוא עטוף בשקית ניילון.

במקרה שבו אין אפשרות לשמור על השאריות עד שירקיבו (כגון: מטבחים ציבוריים) - יש לעטוף את השאריות הראויות לאכילה בשקית ניילון (יש מקפידים לעטוף בשתי שקיות), ולהניח בפח אשפה רגיל.

שימוש בשאריות - שאריות של פירות וירקות שעדיין ראויות למאכל אדם - אין לתת ישירות לבעלי חיים או לחיות מחמד, אך מותר להניח אותן במרחק מה מבעלי החיים והם יבואו מעצמם ויאכלו שאריות אלו. מותר לתת לבעלי חיים קליפות ושאריות של פירות שאינן מיועדות כבר למאכל אדם.

מי שברשותו קומפוסטר, יכול להניח בו פירות שביעית, אך בתנאי שבכל פעם יניח תחתיהם דף נייר או שאריות גזם ועשבים שיפרידו בינם ובין הירקות הישנים שכבר החלו להרקב. לאחר כשבוע מנתינת הפירות ניתן לערבב את הקומפוסטר.

נתינת פירות שביעית לגויים - אסור להגיש לנוכרי פירות שביעית, אך אין למנוע מגוי לקחת פירות שביעית מיוזמתו.

הוצאה לחו"ל - פירות השביעית נועדו לאכילה בארץ. בעת טיסה לחו"ל יש להימנע מנטילת דבר מאכל קדוש בקדושת שביעית.

התורה מצווה אותנו לשמור על קדושתם של פירות השמיטה. פירות וירקות בקדושת שביעית יגיעו למטבח בשתי אפשרויות:

1. ירקות שנקטפו בשמיטה מהגינה או משטחי הפקר, או פירות העץ שהחלו לגדול בשמיטה.

2. פירות וירקות שנקנו מ'אוצר בית דין'.

קדושת השביעית חלה על הפירות עצמם ועל כל המאכלים שהם מעורבים בהם. לדוגמה: סלט המתובל בשמן קדוש בקדושת שביעית, יש לנהוג בו קדושה. מרק שאחד מן הירקות שבו קדוש בקדושת שביעית, יש לנהוג קדושה בכל התבשיל כולו.

ההקפדה על קדושת השביעית מתבטאת בכמה נקודות מרכזיות:

עיבוד הפירות - עיבוד פירות שביעית מותר כל עוד הוא מתבצע בדרך הרגילה, אך אין לעשות בפירות שימושים שאינם מקובלים על ידי מרבית האנשים, כגון: לגרר מלון במגררת, לסחוט חציל וכדומה.

מותר לאכול פירות שביעית בכל דרך רגילה ומקובלת, אף שבכך עלול להיגרם הפסד לחלק מהפרי. (לדוגמה: מותר לאכול חצי תפוח, למרות הקלקול של החלק הנותר, ואף מותר ליתנו לתינוק שסביר להניח שלא יאכל את כולו). במידת האפשר מן הראוי לדאוג לאכילת כל הפרי כדי למנוע בהפסד.

שאריות - בשאריות של פירות וירקות יש לנהוג כדלהלן:

1. שאריות קטנות שאין בהן חשיבות ורגילים להשליך (כגון: שאריות סלט, או מרק, קליפות, גרעינים) אפשר להניח בפח רגיל. כמו כן

גינת הנוי בשמיטה

עשבייה בעזרת חרמש מוטורי, אך אין לעוקרה מן השורש או לעדור ולקטר.

- גיזום שיחים, עצים וגדרות נוי - מותר לגזום במטרה לשמור על צורת הצמח, ולכן כאשר הגדר החיה מלאה, מותר לגזמה כדי לשמור על צורתה הקיימת, וכן מותר לגזום ענפי עצים המפריעים למעבר או שיש חשש שיזיקו. אין לגזום שיחים כדי לגרום לתוספת צימוח או למילוי הנפח.
- כיסוח דשא -- מדשאה מלאה מותר לכסח כרגיל. מדשאה שיש בה קרחות ומטרת הכיסוח לגרום להשלמתן אסור לכסחה.
- פעולות שאינן חקלאיות-גינוניות - מותרות, כגון סלילת כבישים ומדרכות וכן בניית קירות תמך, בלא מילוי אדמת גן.

צמחי הגינה

צמחים חד-שנתיים שהחלו לגדול מאליהם בשנת השמיטה אסורים באיסור ספיחין ואין ליהנות מהם. צמחים שהחלו לגדול לפני השמיטה - אינם כלולים באיסור זה ומותרים בשימוש.

ירקות שנקטפו בשנת השמיטה הרי הם קדושים בקדושת שביעית. וכך גם דינם של עלי תבלין הנקטפים בשנת השמיטה.

פירות עץ שהחלו לגדול קודם השמיטה, אף אם נקטפו בשמיטה אינם קדושים בקדושת שביעית. רק פירות שהחלו לגדול (חנטו) במהלך שנת השמיטה הרי הם קדושים בקדושת שביעית (גם אם נקטפו לאחריה).

לכל אדם ישנה אחריות על הנעשה בגינתו גם אם לא הוא המטפל בה, לפיכך גם מי שגינתו מטופלת על ידי גנן מקצועי חייב לוודא ולבדוק לפני השמיטה שהגנן מכיר היטב את דיני השמיטה ומיישם אותם. כאשר מדובר בגינה משותפת (כגון: גינה השייכת לבניין משותף רב דיירים), על הדייר לעשות כל שביכולתו כדי לשכנע את שותפיו לשכור גנן שיפעל לפי הלכות השמיטה. אם הדייר אינו מצליח בכך עליו להודיע כי הוא אינו שותף לכל הנעשה בגינה במהלך השמיטה, ויש שנהגו גם להפקיר את חלקם בחצר הבניין.

להלן עיקרי כללי העבודה בשמיטה:

- אסור לשתול ולזרוע בשמיטה.
- השקיה מותרת בשמיטה רק לצורך קיום תקין של הצמחייה. לפיכך כאשר פותחים מערכת השקיה בשמיטה יש להקפיד להשקות במינון מתאים לצורך קיום הצמחים בלבד.
- מי שבגינתו מערכת דישון אוטומטית, ימלא אותה לפני השמיטה בכמות המספקת למהלך השמיטה. מי שמדשן ידנית יקפיד לדשן ולזבל לפני השמיטה. מומלץ להשתמש בדשנים בשחרור איטי. במידת הצורך יש לדשן בשמיטה במינון הדרוש כדי שהצמח לא ייבול.
- טיפול בעשבייה - מותר כאשר יש חשש להשתלטות העשבייה על צמחי הגן, או כשיש חשש שהיא תשמש מסתור למזיקים. עדיף להשתמש במונעי נביטה או בריסוס בקוטלי מגע. ניתן גם לכסח

עציצים

עציצים המצויים תחת כיפת השמיים, בחצר, בגג, במרפסת וכדומה, נוהגים בהם כל דיני שביעית. הדבר נכון לכל סוגי העציצים, מכל חומר שהוא, וגם כאשר הם מונחים על משטח מנותק מן הקרקע.

דיני השביעית אינם חלים על עציצים שמתקיימים בהם שני התנאים הבאים:

- העציצים מונחים תחת קירוי, בתוך מבנה, משרדים, תחת גגון או פרגולה בעלת קירוי צפוף (מעל ל-50% חומר). עציץ המונח על אדן החלון יוגדר כמונח בבית, בתנאי שהנוף אינו נוטה מעבר לאדן החלון עצמו, ובתנאי שהעציץ כולו נמצא מתחת לתקרה.
- העציץ מנותק מן הקרקע, כגון: עציץ במבנה בקומה שנייה ומעלה, עציץ שתחתיו יריעת ניילון או צלחת פלסטיק וכדומה (על המשטח המנתק להיות רחב יותר מענפי הצמח).

עציצים שמתקיימים בהם שני התנאים הללו, מותר להשקות כרגיל, לגזום, לדשן וכדומה, אך יש להימנע מלשתול בהם במהלך שנת השמיטה בלא צורך גדול.

עציצים גדולים ביותר, למעלה מ-330 ליטר, נחשבים כמחוברים לקרקע ויש להקפיד בהם על דיני השמיטה גם אם הם מנותקים ממנה.

הידרופוניקה - מערכת הידרופונית ביתית נחשבת כמנותקת מן הקרקע, כאשר היא מונחת בתוך מבנה מקורה, ניתן לטפל בה בשמיטה כרגיל (כולל שתילה של שתילים חדשים). כאשר היא תחת כיפת השמיים יש לטפל בה באופן המינימלי, רק כדי שהצמחים לא ימותו.

הפקר

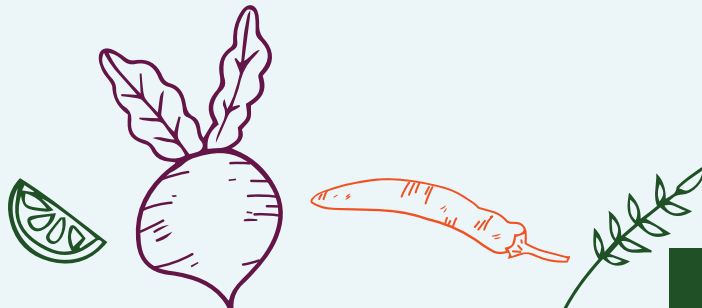
כאשר בגינה ישנם פירות או ירקות של שביעית, יש להתיר לכל אדם להיכנס ולקוטפם. במידה וישנו חשש שמא יגרם נזק לעצים או לצידו, מותר להגביל את הכניסה אל הגינה, ולהוציא את פירות ההפקר החוצה.

הכנות לשמיטה

כלל מלאכות הקרקע מותרות עד לכניסת השמיטה, פרט לנטיעת עצים ושתילה שיש להקדימם קודם לכן:

- עצי פרי יש לנטוע עד ט"ו באב (במקרים מסוימים הנטיעה מותרת גם לאחר מכן).
- עצי סרק יש לנטוע לכתחילה עד ט"ו באלול.
- זרעי ירק יש להטמין באדמה לכתחילה עד כ"ו באלול.

מלאכות שניתן לבצען קודם השמיטה יש להקדימן, גם כשהן מותרות בשמיטה. לכן יש להקדים ולהטמין דשנים בקרקע, להכין את מערכת ההשקיה, לגזום את העצים לפני ולבטיחות, וכדומה.

העברת עציצים ממקום למקום - עציץ נקוב יש להימנע מלהעבירו בגינה ממקום למקום, במקום צורך מותר להעבירו רק אם לא היה מונח ישירות על האדמה, לכתחילה יש להקפיד שלא להעבירו מעל אדמה גלויה, אלא לעטוף את העציץ בניילון.

עציץ הגדל בבית, יש להימנע מלהוציאו כשהוא חשוף לאוויר, אך מותר להוציאו כשהוא עטוף בניילון או פלסטיק.

בתוך הבית, מותר להעביר עציץ ממקום למקום גם כדי לשפר את תנאי גידולו (מתחת לחלון וכדו').

קנית עציצים - רכישת עציצים שנשתלו בשמיטה אסורה. לפיכך יש להקפיד לרכוש רק במשתלה המגדלת בהיתר (במצע מנותק, או שחתמה על היתר המכירה).

עציצים שבהם צמחים ריחניים הרי הם קדושים בקדושת שביעית. שתילים אלו יש לקנות ב'הבלעה', דהיינו - לקנות יחד איתם דבר מה נוסף, ולשלם עליו את הסכום המלא שכולל גם את התשלום על העציצים.

מלכתחילה, בעת העברת העציץ מהמשתלה אל הבית, יש לעוטפו בשקית ניילון מלמעלה ומלמטה.

כמובן שאין להעביר את השתיל שבעציץ אל אדמת הגינה.

ביעור

עבר זמן הביעור

מוצרי שביעית שעבר זמן ביעורם ולא קיימו בהם את מצוות הביעור במכוון - אסורים באכילה. אך אם בשוגג לא ידע שעבר זמן הביעור - יפקירם בשעה שנודע לו.

מי שקיבל פירות שביעית מחברו לאחר זמן הביעור שלהם ויש לו ספק אם הופקרו בזמנם - יכול לקיים בהם את מצוות הביעור מייד, ולאכלם.

אין חובת ביעור על פירות שבתאריך הביעור היו מופקרים או ברשות אוצר בית דין, ולכן הרוכש מוצרים קדושים בקדושת שביעית ומסומנים כ'אוצר בית דין', כגון: יינות, שמנים וכדו', אפילו אם רוכש אותם זמן רב לאחר זמן הביעור, יכול לסמוך על כך שהפירות היו ברשות בית הדין בזמן הביעור והוא רשאי להשתמש בהם.

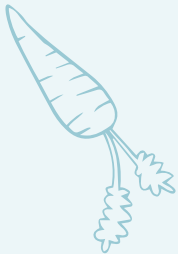
פירות שביעית ניתנו לאכילה ולא לשמירה לשנים הבאות, ולכן כאשר תמה התוצרת מן השדה ישנה חובה לקיים בהם את מצוות הביעור. למעשה, לרוב הצרכנים הפרטיים לא מצויים פירות וירקות שביעית בזמן הביעור, וחובה זו חלה בפרט על מוצרי מזון שמחזיקים מעמד לאורך זמן: יין, שמן, ריבות וכדומה.

לשם ידיעת הזמנים שבהם כלים הפירות בשדה וחייבים בביעור, מתפרסמים לציבור לוחות המציינים אימתי חלה חובת הביעור בכל אחד מן המינים.

בהגיע זמנה של מצוות הביעור - צריך כל אדם להוציא מביתו את פירות השביעית שנותרו ברשותו מאותו המין, להביא שלושה אנשים ובפניהם להפקיר את הפירות לעניים ולכל אדם, ולומר: "אחינו בית ישראל: כל מי שצריך ליטול יבוא ויטול". לאחר מכן רשאי לשוב ולזכות בפירות.

מי שאינו יכול להוציא את הפירות מביתו, יביא שלושה אנשים לביתו ויפקיר בפניהם. ומי שאין לו אפשרות להפקיר בפני שלושה חברים מותר לו להפקירם ברשות הרבים גם בשעה שאין שם אנשים נוספים.

פעולת ההפקר צריכה להיעשות על ידי הבעלים עצמם. בשעת הצורך ניתן להפקיר גם על ידי שליח. ומן הראוי שחוץ מההפקר של השליח, יפקיר גם בעל הפירות במקום שבו הוא נמצא.

בשנה השמינית

טיפול בגינה

מראש השנה של השנה השמינית עבודות הקרקע בגינה מותרות לחלוטין. מותר לשתול או לעבד את הקרקע בכל דרך שהיא.

איסור המלאכות עבור פירות שהחלו לגדול בשביעית חל גם בשנה השמינית, ואסור לבצע בגופם של פירות השייכים לשנת השמיטה מלאכות לצורך גידולם. אבל מותר לעשות את המלאכות הדרושות להגנה עליהם.

מותר לעשות בשמינית את כל המלאכות הנצרכות לצורך העץ, גם אם הפירות יושפעו מכך לטובה.

גם בשנה השמינית, פירות השביעית הם הפקר ואסור למנוע מבני אדם להיכנס למטע או לגינה ולקטוף את הפירות. היתר כניסה זה חל עד סוף חודש חשוון. לאחר זמן זה מותר לנעול את הגינה או המטע, ולקיים את מצוות ההפקר בהוצאת הפירות החוצה.

חלק מדיני השביעית מלווים אותנו אל תוך השנה שלאחריה, השנה השמינית.

צרכנות

פירות האילן שהחלו בשביעית, הרי הם קדושים גם אם נקטפו לאחר תום השמיטה (הדבר שכיח במינים כגון הדרים, אבוקדו, זיתים וענבים). לכן יש להקפיד על רכישתם כהלכה גם בשנה השמינית.

ירקות שנקטפו לאחר השמיטה כבר אינם קדושים בקדושת שביעית. אך איסור ספיחין נוהג גם בשנה השמינית. אי לכך ירקות שגדלו באיסור בשביעית, ונלקטו בשביעית, אסורים באכילה לעולם.

לפיכך יש להקפיד על רכישת ירקות במקום בעל תעודת הכשר עד התאריכים המסומנים בטבלאות המתפרסמות לציבור, כל מין והתאריך המתאים לו.

לזה כניסת פירות לשוק

בטבלה זו יופיעו התאריכים הראשונים שמהם ישנם בשווקים פירות וירקות שעליהם חלים דיני שביעית שונים (קדושה/ ספיחין), לפירוט ראו בטבלה המלאה באתר מכון התורה והארץ.

מראש השנה תשפ"ב							
אבטיח	אגס	אספרגוס	בטטה	בננה	בצל יבש	בצל ירוק	ברקולי
גזר	גמבה	דלורית	דלעת	חזרת	חסה	חציל	כוסברה
כרוב לבן	כרובית	כרפס	לזף	לפת	מלון	מלפפון	נענע
סלק עלים	ענביה	פטרזיליה	פלפל	צנונית	פלפל חריף	פסיפלורה	
פפריקה	צנון	צנונית	קולורבי	קישוא	קלחי תירס	שומר	שמיר
שעועית תרמילים			תות שדה	תרד			
מחודש חשוון							
ארטישוק				קובו			
מחודש כסלו							
תפוחי אדמה							
מחודש טבת							
אוכמניות				צבר			
מחודש שבט							
פיטאיה		שסק		שום			
מחודש אדר א'							
אפרסק				נקטרינה			
מחודש אדר ב'							
ענבי מאכל				תאנה			
מחודש ניסן							
גודגון	דובדבן	משמש	שזיף	שקד ירוק	תאנה	תות עץ	
מחודש אייר							
אגס				לימון		ליצי	
מחודש סיון							
אגונה		חבוש		מנגו		שקד יבש	
מחודש תמוז							
אבוקדו		גויאבה		זית		רימון	
מחודש אב							
אפרסמון		מנדרינה/קלמנטינה		קיווי		תפוז	
מחודש אלול							
אשכולית		חרוב		פני'זה		פומלה ופומלית	
תמר							
המינים הבאים לא יהיו של שביעית כלל במהלך כל השמיטה:							
במיה פטריות אורז אפונה זנגביל חיטה לובי רובי סויה עדשים קואקר שבלות שועל שעועית יבשה אגוזים שונים (מלך, לוז, אילסר, פיסטוק, מקדמיה) ערמון							

ישיבת ברכת יוסף
אלון מורדכי

עדכונים ממוסדות בית המדרש

ישיבת אלון מורדכי

ביקור חיילים

שבת בוגרים

"שבתי בבית ה' כל ימי חיי"
פרויקט ימי מילויים לבוגרים בישיבה

"ואני נתתי לך שכם אחד על אחיך"
כניסה לקבר יוסף - סוף זמן קיץ תשפ"א

מסיבת גיוס - קיץ תשפ"א

ישיבה תיכונית אלון מורה

ישיבת אבינועם תפוח

"תורה מפוארה בכלי מפואר"
שיפוץ מבנה הפנימיה
בישיבה התיכונית

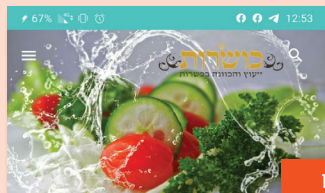
"הרחיבי מקום אוהלך"
הצבת פנימיה חדשה

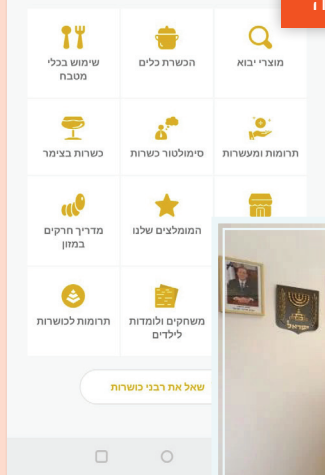
קביעת מזוזה בפנימיות

"טוב להודות לה"
פתיחת זמן אלול בביהמ"ד

אפליקציית הכשרות עם
עדכונים לקראת השמיטה

מעורבות במתווה הכשרות -
לחיצוק הכשרות והרבנות

"והשיב לב אבות על בנים"
לימוד אבות ובנים

ביקור של הרה"ר הרב לאו שליט"א
לתלמידי הישיבה התיכונית

טיול שנתי

חטיבת הביניים בסדנת
תפילין לקראת בר המצווה

הכתרה חתני משנה
חט"ב אלון מורה

שנה טובה

כתיבה וזהימה טובה

מ/30 בית המדרש אלון מורה

יוצא לאור ע"י מוסדות בית המדרש אלון מורה

ת.ד. 438 | אלון מורה | מיקוד 4483300 | טלפון/ווצאפ 02-9973905

office@yelonmoreh.co.il | מיל: yelonmoreh.co.il | ישיבת אלון מורה